

VIJFHEERENLANDEN

Onderwijs Vijfheerenlanden

Harmonisatiedocument

- onderwijs achterstanden
- onderwijs - jeugd
- onderwijs - arbeidsmarkt

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1. Inleiding	3
Van harmonisatie naar Visie	
Hoofdstuk 2. Onderwijsachterstandenbeleid	4
VVE	
Opstapje	
Ouderkamer	
Logo 3000	
Maatwerk VVE GGDrU	
Taaltuin	
Voorleesexpres	
Verteltas	
Hoofdstuk 3. Onderwijs - Jeugd	9
Passend onderwijs	
Contactpersoon sociaal team	
Leerkrachten – oog voor de leerling	
Doorgaande leerlijn	
Pilot Preventieve Opvoedondersteuning op school	
IDEE – pilot dyslexie	
Onderwijs Zorg Arrangement	
Hoofdstuk 4. Onderwijs – Arbeidsmarkt	15
Thuiszitters	
Jongerenloket	
Pilot IMC in De Hagen	
Maatschappelijke stage	
Maatschappelijke Diensttijd	

Hoofdstuk 1. Inleiding

De gemeente Vijfheerenlanden wil dat iedere jeugdige in een veilige omgeving kan opgroeien en zich kan ontwikkelen. Ieder kind in onze gemeente telt mee en hoort dezelfde kansen te krijgen. Onderwijsinstellingen en scholen zijn hiervoor belangrijke partners van de gemeente. Samen met hen willen we het mogelijk maken dat iedereen de taal voldoende beheerst, een passende onderwijsplek krijgt en er naast het onderwijsaanbod ook op andere vlakken ondersteuning mogelijk is.

Dit document voorziet in het onderwijsachterstandenbeleid, de verbinding tussen onderwijs-jeugdhulp en de verbinding onderwijs-werk. Het is een harmonisatiedocument dat programma's bevat vanuit de voormalige gemeenten Leerdam, Zederik en Vianen. Daarnaast zijn er nieuwe programma's toegevoegd.

Na deze harmonisatie zijn we er nog niet. De gemeente Vijfheerenlanden is bezig met een toekomstvisie. Daarnaast is ook het sociaal domein met een lange termijn plan bezig. Wanneer deze klaar is willen we met onze inwoners en partners in gesprek over één van deze opgave: 'Opgroeien in Vijfheerenlanden'. Hoe groeien onze kinderen eigenlijk op in Vijfheerenlanden en hoe kunnen we dit verbeteren?

Maar eerst, in dit document, de basis op orde. Daarvoor werken we al met een aantal speerpunten.

- We zorgen voor passend onderwijs, en leveren zo nodig maatwerk met zorg
- We verbreden de onderwijsachterstanden (OAB) doelgroep waardoor meer kwetsbare kinderen bereikt worden en kunnen profiteren van het geldende OAB aanbod
- We hebben aandacht voor ouderbetrokkenheid bij de (taal)ontwikkeling van kinderen
- We verbeteren de overgang van de voorschoolse naar de (vroeg)schoolse periode. Ook daarna zorgen we voor een doorgaande leerlijn.
- We hebben zo min mogelijk thuiszitters, omdat iedereen op zijn manier onderwijs of educatie kan genieten
- Jongeren stromen (met kwalificatie) het onderwijs uit en vervullen vervolgens hun plek in de samenleving.

Ondanks dat dit document 'slechts' een harmonisatie is van alle programma's binnen het onderwijs zitten we niet stil. Om te beginnen hebben we ervoor gezorgd dat in onze gemeente hetzelfde aanbod geldt voor al onze scholen. Het kan niet zo zijn dat een kind in Leerdam meer kansen heeft om te ontwikkelen dan een kind in Vianen. Zodoende verbreden we aanbod naar de hele gemeente als het programma werkt. Denk daarbij aan de Taaltuin of het Opstapje. Daarnaast zijn er nieuwe ontwikkelingen meegenomen. Dit zijn: het jongerenloket gevestigd in Vijfheerenlanden, de maatschappelijke diensttijd (MDT), Peuterplus, de pilot IMC, educatie op de zorgboerderij, kansrijke start, IDEE etc.

Deze harmonisatie is mede mogelijk gemaakt door het meedenken en meewerken van alle basisscholen, middelbare scholen, samenwerkingsverbanden en kinderopvangorganisaties.

Hoofdstuk 2. Onderwijsachterstandenbeleid

Het onderwijsachterstandenbeleid heeft tot doel onderwijsachterstanden, waaronder taalachterstanden, van kinderen vroegtijdig te signaleren en te bestrijden. Onderwijsachterstandenbeleid is opgenomen in de Wet op het primair onderwijs (WPO), de gemeente ontvangt hiervoor Rijksmiddelen. Gemeenten spelen dan ook een belangrijke rol bij het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden. Dit gebeurt bijvoorbeeld door het realiseren van een aanbod van voorschoolse educatie en het inrichten van schakelklassen ter voorkoming of bestrijding van onderwijsachterstanden. Het doel van deze maatregelen is om kinderen te ondersteunen die op basis van hun omgevingskenmerken een vergroot risico lopen op een onderwijsachterstand.

VVE

Definitie: Voor- en Vroegschoolse educatie (VVE) is onderdeel van het Onderwijsachterstandenbeleid. Het doel is om peuters met een mogelijke (taal)achterstand, ook wel doelgroepkinderen genoemd, beter voor te bereiden op de basisschool en ervoor te zorgen dat kleuters zonder achterstand naar groep 3 kunnen. Met deze extra ondersteuning kinderen maximale ontwikkelkansen te geven.

Doelgroep definitie gemeente Vijfheerenlanden (vastgesteld door de raad op 25 september 2018):

- Peuters met een gewicht volgens de landelijke gewichtenregeling (het opleidingsniveau van de ouders of verzorgers bepaalde het zogenoemde gewicht dat een school toekent aan een leerling);
- Peuters met een taalachterstand;
- Peuters die opgroeien in een taalarm gezin, of waarvan de eerste verzorger taalzwak is; hiervoor gelden de volgende criteria: als er in het gezin geen of gebrekkig Nederlands wordt gesproken, en/of als er sprake is van zeer regelmatige opvang van het kind door iemand die niet of gebrekkig Nederlands spreekt en/of als beide ouders na hun 15^e geen onderwijs meer hebben gevolgd;

Het gaat niet om kinderen met zeer ernstige taal/spraakstoornis (logopedische indicatie), ernstige gedragsproblemen, handicap of lage tot zeer lage intelligentie.

De bekostiging van VVE gebeurt grotendeels uit Rijksmiddelen. Gemeenten ontvangen middelen via de geormerkte uitkering Onderwijsachterstandenbeleid. Vanaf 2019 verdeelt de overheid deze middelen volgens een nieuwe regeling die rekening houdt met meer kenmerken uit de omgeving van het kind. De middelen dienen te worden besteed aan VVE en/of aan schakelklassen met als doel onderwijsachterstanden te bestrijden. Wat valt eronder:

- Personele en materiele uitgaven voor primaire activiteiten;
- Activiteiten die gericht zijn op aantoonbare verhoging van het bereik van het aantal kinderen dat voorschoolse educatie heeft;
- Activiteiten die gericht zijn op de aantoonbare verhoging van de kwaliteit van voorschoolse educatie.

Inhoudelijke doelen voor voorzieningen voor peuters

- het streven naar een zo groot mogelijk bereik onder peuters (zo veel mogelijk peuters nemen deel aan kinderopvang in gemengde groepen in een centrumvoorziening binnen de financiële mogelijkheden);
- het uitvoeren van VVE activiteiten volgens landelijke en gemeentelijke kwaliteitseisen;
- het versterken van de doorgaande lijn tussen de voorschoolse en vroegschoolse periode;
- het benutten van de opgedane kennis en ervaring van de afgelopen jaren rond peuteropvang.

Het VVE beleid voor Vijfheerenlanden is in ontwikkeling en wordt in 2020 aan de gemeenteraad aangeboden ter besluitvorming.

Opstapje

Kinderen vanaf 16 maanden *met een indicatiestelling* door het consultatiebureau zijn welkom bij Opstapje. Het project Opstapje is voor kinderen tussen 16 maanden en 2 jaar. Opstapje bereikt gezinnen waar nauwelijks of geen Nederlands gesproken wordt en gezinnen waar extra zorg nodig is. De ouders en kinderen ontmoeten groepsgenoten die in een soortgelijke situatie zitten. Hierdoor groeit het vertrouwen van ouders dat zij hun jonge kind vanaf de leeftijd van 16 maanden tot ze naar de peuterspeelzaal gaan iets kunnen leren. Samen met hun ouders kunnen ze komen spelen op de peutergroep. Daar maken ze kennis met verschillende spelmaterialen en wennen eraan om met andere kinderen in een groep te spelen. De groepen zijn klein en worden geleid door een ervaren pedagogisch medewerker. Tijdens Opstapje is er een moment dat de ouders met de pedagogisch medewerker om de tafel gaan zitten. Hier wordt onder andere van gedachten gewisseld en informatie gegeven over de achtergronden van activiteiten. Ouders kunnen samen met het kind een keer per week komen. Dit kan tot op heden alleen bij peutergroep Pepijn, bij peutergroep Kiekeboe en bij peutergroep Emma.

Binnen Opstapje nemen huisbezoeken een belangrijke plaats in. De medewerkster van Opstapje doet spelactiviteiten, verzorgt de inschrijving en begeleidt de ouders. Het Opstapje wordt op dit moment alleen nog maar in Leerdam aangeboden, we willen dit voor alle kinderen in Vijfheerenlanden mogelijk maken. In Meerkerk kan het project van start gaan zodra kinderen aangemeld worden. Over aanbod in Vianen zijn we in gesprek.

Ouderkamer - ouderbetrokkenheid

In het kader van vergroting van ouderbetrokkenheid is gestart met een zg. ouderkamer op twee peuterspeelzalen, waarin veel aandacht wordt besteed aan ouders om hen meer bewust te maken van het leerproces van hun kinderen en te leren hoe ze daar zelf in de thuissituatie aan bij kunnen dragen. Ouders die deelnemen aan Opstapje hebben een eigen ouderkamer. Bij ieder nieuw thema vindt een bijeenkomst plaats met alle ouders. De Ouderkamer wordt op dit moment

alleen nog maar in Leerdam aangeboden, we willen dit voor alle ouders in Vijfheerenlanden mogelijk maken. In de toekomst kunnen we dit verbreden met thema's zoals lezen, bewegen en (buiten)spelen waarbij alle ouders mee kunnen doen. Zo willen we ouderinteractie stimuleren en kunnen onderwerpen vanuit opvoeding laagdrempelig meegegeven worden.

Logo 3000

LOGO 3000 is lesmateriaal, gericht op de woordenschatontwikkeling van peuters en kleuters. Dit lesmateriaal is samen met de scholen in het verleden gekozen en door de gemeente gefinancierd. Met LOGO 3000 heeft elke leerkracht en pedagogisch medewerker een instrument om de jongste kinderen snel, plezierig en spelenderwijs veel woorden aan te leren. Veel kinderen die opgroeien in een minder taalrijke omgeving beginnen hun schoolloopbaan met een achterstand. Voor deze kinderen is een goede opbouw van woordkennis in de peuter- en kleutergroepen (en verder op de basisschool) van het allerhoogste belang. Wie op jonge leeftijd al een achterstand oploopt, haalt die in de meeste gevallen niet meer in. De Basiswoordenlijst Amsterdamse Kinderen (BAK) bevat de 3000 woorden die kinderen bij de overgang naar groep 3 moeten kennen. Met LOGO 3000 wordt het heel eenvoudig en leuk om die woorden te leren.

Maatwerk vanuit de GGDrU

VVE toeleiding

De JGZ heeft in het basispakket de taak om te signaleren of een kind een (risico op een) taalachterstand heeft en verwijst ouders zo nodig naar VVE en geeft daartoe de indicatie af. VVE toeleiding draagt er toe bij dat geïndiceerde kinderen ook echt bij de VVE aankomen. Dit gaat in samenwerking met de pedagogisch medewerker van het kinderdagverblijf. De doelstelling van de VVE toeleiding is dat zoveel mogelijk kinderen met een VVE indicatie daadwerkelijk deelnemen, zodat deze kinderen een betere start kunnen maken in het basisonderwijs. Binnen deze doelgroep is het niet vanzelfsprekend dat kinderen gebruik gaan maken van de VVE plek. Het is vaak nodig ouders te motiveren het kind aan te melden en met ouders te zoeken naar oplossingen om belemmeringen weg te nemen. Hiervoor worden de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Bespreken na het consultatiebureau welke specifieke acties voor het kind nodig zijn
- Alle geïndiceerde kinderen nabellen na 3 maanden om na te gaan of kind is aangemeld, dit wordt na 2 maanden nogmaals herhaald als kind nog niet aangemeld is
- Zo nodig huisbezoek, dit ter beoordeling van de professional
- Uitwisseling met VVE voorziening over aanmeldingen en plaatsing

Er wordt gewerkt volgens het protocol: Toeleden naar VVE.

VVE kind extra

Dit is een aanvulling op VVE toeleiding. Het streven is dat 100% van de kinderen de hele VVE periode volgt. Regelmatig zijn kinderen aangemeld voor VVE maar haken alsnog voortijdig af. Het kind start uiteindelijk niet. Ook wordt er

gestopt tijdens de VVE periode of is het kind is te weinig aanwezig. Met VVE kind extra wordt de uitval van de voorschoolse voorziening gemonitord en worden door de JGZ extra activiteiten uitgevoerd om het kind weer te laten deelnemen aan VVE. De ontwikkeling van de VVE geïndiceerde kinderen worden extra gevolgd in casus overleg. De activiteiten bestaan o.a. uit:

- Huisbezoeken/telefonisch contact om ouders te motiveren toch gebruik te (blijven) maken van VVE
- Contact met de voorschoolse voorzieningen om uitval te monitoren
- Casus overleg met betrokkenen (ouders, voorschool, JGZ en eventueel andere betrokken hulpverleners)

VVE ouderbetrokkenheid

Dit is een aanvulling op de toeleiding voor de doelgroep ouders van VVE kinderen. Het betrekken van ouders bij onderwijs en opvoeding is van cruciaal belang voor het vergroten van de onderwijskansen van kinderen in achterstandssituaties. De betrokkenheid thuis levert een grote bijdrage aan de ontwikkeling en leersucces van kinderen. Samen met de voorschoolse voorziening wordt invulling gegeven aan de ouderbetrokkenheid. Activiteiten en adviezen zijn op elkaar afgestemd en jeugdgezondheidszorg en voorschool werken aanvullend op elkaar. Activiteiten kunnen zijn: huisbezoeken, themabijeenkomsten of een cursus op het gebied van opvoeden, taal en spelstimulering.

Onderzoek en rapportage VVE

Vanuit het basispakket van de JGZ vindt jaarlijks rapportage plaats over VVE. Wanneer een frequentere rapportage of uitgebreidere vorm gewenst is dan is dit maatwerk. Ook het uitvoeren van onderzoek specifiek voor VVE is maatwerk.

Taaltuin (ook wel schakelklas genoemd)

De Taaltuin zet zich in voor jonge leerlingen van 4 tot 7 jaar met een forse achterstand op taal. Het gaat om kinderen met een zogenaamde contextuele taalachterstand. Het zijn kinderen met een normale intelligentie die geen gedragsstoornis hebben. De taalachterstand is naar verwachting met één jaar schakelonderwijs zodanig in te lopen, dat de leerlingen daarna in staat zijn met succes het reguliere basisonderwijs deel te nemen. Dit geeft hen een goede startpositie voor het voortgezet onderwijs en het zich ontwikkelen tot zelfstandige, actieve burgers. De ouders van de leerling stemmen ermee in om actief het leerproces van het kind te ondersteunen. Alle scholen zetten een beredeneerd en passend aanbod in voor kinderen met een VVE-indicatie of contextuele achterstand. Dat gebeurt sinds schooljaar 2015-2016 onder andere door gebruik te maken van het programma LOGO 3000. Een aantal scholen gebruikt ook het bijpassende ouderprogramma Het ei van Columbus. Door in een vroeg stadium (groep 1 en 2 van de basisschool) directe en effectieve hulp te bieden wordt hun taalachterstand inlopen. Het streefdoel is het behalen van 75% leerrendement op het domein taal. Hiermee wordt hun kans op een ononderbroken schoolloopbaan op de basisschool vergroot. De leerlingen zijn afkomstig van in Leerdam, Schoonrewoerd en

Kedichem gevestigde scholen. Met O2A5 zijn gesprekken gevoerd om ook in Vianen een taaltuin op te starten. Hier komt een uitwerking van en de basisscholen worden daarbij betrokken.

Voorleesexpres bibliotheek

De Voorleesexpres is een goed lopend project om de laaggeletterdheid aan te pakken. Het mes snijdt hier namelijk aan twee kanten: het project draagt bij aan het terug dringen van de contextuele taalachterstand bij kinderen en tegelijkertijd blijkt het ouders te motiveren om zelf te leren lezen, en dus taalles te gaan volgen. Een vrijwilliger komt 20 weken lang wekelijks bij een laaggeletterd gezin thuis de kinderen (2-8 jaar) voorlezen. Hierna nemen in principe de ouders het voorlezen over. De inzet is dat kinderen plezier krijgen in lezen en ouders gemotiveerd raken om zelf (voor) te gaan lezen en zo nodig daartoe eerst te leren lezen. Zo wordt de taalontwikkeling van de kinderen gestimuleerd, de taalomgeving thuis verrijkt, volwassenen door de vrijwilliger vriendelijk richting taalcursus begeleid en neemt ook het partnerschap tussen ouders en school toe: de aanmelding voor de Voorleesexpres loopt via de school, de ouders worden meer bij het lezen van hun kinderen betrokken en kunnen hun kinderen beter ondersteunen bij hun taalontwikkeling en het schoolwerk. Voorheen liep de voorleesexpres zowel in Leerdam als in Vianen. Aan de Bibliotheek is een subsidie toegekend voor de uitvoering in Vijfheerenlanden.

Verteltas bibliotheek

De Verteltasmethode is een innovatieve methode die vier belangrijke doelen met elkaar combineert: Taalontwikkeling van kind en ouder, Ouderparticipatie, Ouderbetrokkenheid en Leesbevordering. De Verteltasmethode versterkt de leesomgeving en de taalontwikkeling van kinderen én hun ouders. Door de Verteltasmethode raken ouders meer betrokken bij het onderwijs en er ontstaat een betere samenwerking tussen school en gezin. Het middel dat hierbij wordt ingezet is een Verteltas met lees- en spel materiaal. De Verteltassen worden door ouders gemaakt en bedacht en met hun kinderen thuis en op school gebruikt. Elke Verteltas vertelt zijn eigen verhaal. Het is een tas met een schat aan aantrekkelijke materialen die op verschillende manieren gebruikt kunnen worden. Een prentenboek en een daaraan gekoppeld informatief boek vormen de basis van de Verteltas. Daarbij wordt spel materiaal bedacht en gemaakt dat de taalontwikkeling en het leesplezier van het kind stimuleert. De inhoud van de Verteltas kan aangepast worden aan niveau, leeftijd, leerstijl en de visie van school. Ouders hebben een grote invloed op de taalontwikkeling en schoolprestaties van hun kind. Zo blijkt uit meerdere onderzoeken dat kinderen van ouders die hun kinderen op laten groeien in een talige omgeving een grotere woordenschat hebben, zelf vaker lezen én beter presteren op school. Helaas voelen niet alle ouders zich voldoende toegerust om deze belangrijke taak op zich te nemen. Om deze ouders te ondersteunen werkt de Bibliotheek met de Verteltasmethode op de scholen De Brug, De Ark, Kindcentrum Werelds en de Tijn Uilenspiegel in Vianen. We gaan met de bibliotheek in gesprek om dit ook op andere scholen mogelijk te maken.

Hoofdstuk 3. Onderwijs - Jeugd

Bij de decentralisatie is de omslag gemaakt naar het uitgangspunt 'één kind, één gezin, één plan'. Deze manier van denken staat steeds centraal. In de praktijk betekent dit dat wanneer meerdere hulpverleners bij een kind of gezin betrokken zijn, zij hun plannen op elkaar afstemmen om te zorgen dat hun inspanningen elkaar versterken. Hierbij wordt gewerkt vanuit het welbevinden en de veiligheid van het kind. In het werken vanuit het uitgangspunt 'één kind, één gezin, één plan' gaat in eerste instantie de aandacht altijd naar het kind. Ook als ouders ondersteuning krijgen vanuit de hulpverlening, zijn zij in het gehele ontwikkelingsproces van hun kind(eren) de belangrijkste en onmisbare samenwerkingspartner.

Gemeenten en samenwerkingsverbanden passend onderwijs hebben vanuit respectievelijk de Jeugdwet en de Wet passend onderwijs hun eigen, maar ook gedeelde verantwoordelijkheid voor kinderen. De Jeugdwet en de Wet passend onderwijs zijn opgesteld als zogenaemde spiegelwetten. Dit betekent dat er een gezamenlijke achterliggende gedachte is, namelijk effectiever, sneller en preventiever hulp bieden. De gedeelde verantwoordelijkheid zit in samenwerking op het gebied van preventie en signalering, maar ook in de afstemming van actie in de uitvoering. Het gaat dan onder andere om het maken van duidelijke onderlinge afspraken voor de inzet van jeugdhulp bij onderwijszorgarrangementen, in of om de klas.

Deze kinderen dragen al een steentje bij

Passend onderwijs

Sinds schooljaar 2014-2015 is passend onderwijs ingevoerd. Schoolbesturen zijn ervoor verantwoordelijk dat ieder kind een passende plek, thuis nabij en aansluitend bij zijn of haar mogelijkheden, in het onderwijs krijgt. Dit wil zeggen dat wanneer

maatwerk nodig is om preventief te kunnen handelen hier mogelijkheid voor geboden wordt.

Contactpersoon sociaal team voor basisscholen

De Samenwerkingsverbanden, scholen en gemeente zijn samen aan zet waar het gaat om passend onderwijs. Samenwerking is daarbij onmisbaar. Vanuit de Sociale Teams heeft iedere school tenminste één contactpersoon. Daarnaast hebben we uiteraard de leerplichtambtenaren die contact hebben met alle scholen. De lijntjes met deze personen zijn kort. Ook de kinderopvangorganisaties hebben een contactpersoon binnen de Sociale Teams. De samenwerking tussen het sociaal team en de scholen (kern Leerdam) is vorig jaar geëvalueerd. Hieruit bleek tevredenheid aan beide kanten. Inmiddels is goed contact tussen scholen en leerplichtambtenaren, sociaal team en jeugdgezondheidszorg in heel Vijfheerenlanden.

Leerkrachten – oog voor de leerling

Najaar 2019 zijn we begonnen met verschillende trainingen op scholen, denk daarbij aan een training verwijsindex (systeem vanuit de Jeugdwet die ervoor zorgt dat effectieve samenwerking vanuit 1 gezin 1 plan plaatsvindt), vroegsignalering en de Meldcode. Op het moment dat de school of de kinderopvang een hulpvraag of kwetsbare situatie in een gezin of omtrent een kind signaleert wordt vanuit de Meldcode verwacht dat de professionals zelf de signalen bespreekbaar maakt met de ouder(s). Hierbij is belangrijk dat de signalen op tijd besproken worden. Hoe eerder het gesprek met de ouder(s) plaatsvindt, hoe sneller adequate ondersteuning georganiseerd kan worden.

Doorgaande leerlijn – doorgaande ontwikkellijn

Om de doorgaande leerlijn te borgen zijn we bezig om de overgang van kinderopvang naar de basisschool te versterken, dit doen we in samenwerking met Jeugdgezondheidszorg (JGZ) vanuit de GGDrU. Deze doorgaande leerlijn moet ervoor zorgen dat basisscholen bijtijds op de hoogte zijn van het kind zodat adequaat ingezet kan worden op ondersteuning. En zodat de ontwikkeling van het kind optimaal wordt gevolgd.

Pilot Preventieve Opvoedondersteuning op school

SamenOpvoeden is een gezondheidsproject vanuit SamenDoen. Dit project heeft de afgelopen jaren verschillende bijeenkomsten en trainingen georganiseerd op het gebied van opvoeden in de wijk en op scholen. Dit vindt plaats in wijk west in Leerdam waar vooral gezondheidsachterstanden zijn. Omdat dit gezondheidsproject steeds meer biedt voor het onderwijs is er een pilot gestart om ondersteuningsvragen vanuit ouders en leerkrachten van scholen te bundelen. Preventieve Opvoedondersteuning zorgt voor een groepsaanpak voor kinderen, leerkrachten en ouders. Thema's die spelen zijn o.a. vechtscheidingen, sociaal isolement, armoede, participatie, gezondheid, pesten en opvoeden. Naast de groepsaanpak wordt ingezet het verstevigen van steunstructuren rondom kinderen. Deze steunstructuren bestaan uit interne begeleiders, zorgadvies teams vanuit scholen, JGZ vanuit de GGDrU en de contactpersoon van het Sociaal Team. Met

deze pilot zal SamenDoen hierbij aan gaan sluiten om met haar laagdrempelige aanbod bij te dragen aan preventie en ouderparticipatie. De multidisciplinaire aanpak van de steunstructuren wordt op deze manier uitgebreid met de nulde lijn (preventie). SamenDoen is reeds gestart in wijk West in Leerdam. In 2020 zullen zij zich focussen op de scholen in Leerdam. De aard van de vragen van scholen, ouders en kinderen is leidend voor het aanbod van collectieve en individuele ondersteuning. We zien dit als een experiment. Als het succesvol verloopt, kan dit verder worden uitgerold binnen de gehele gemeente Vijfheerenlanden.

IDEE – pilot dyslexie

IDEE is een Innovatieve manier van dyslexiezorg. Het is soms lastig te bepalen waar de lees- en spellingachterstand van een kind vandaan komt. Er wordt al snel aan dyslexie gedacht, maar het is ingewikkeld om de diagnose ernstige, enkelvoudige dyslexie (EED) te stellen omdat er veel factoren meespelen. We weten dat er nu te veel dyslexieverklaringen worden afgegeven, veel meer dan je op basis van de cijfers zou verwachten.

Normaal gesproken krijg je na de beoordeling van Zien in de Klas een traject waarbij eerst een diagnose wordt gesteld. We draaien met de werkwijze van IDEE de volgorde van de zorg om: we starten niet met diagnostiek, maar met twaalf behandelingen. We weten dat deze behandelingen heel effectief zijn en een veel meer kunnen zeggen over het wel of niet hebben van dyslexie. Na twaalf sessies analyseren we de resultaten en zetten we deze af tegen de verwachtingen.

Met deze aanpak versterken we het lees- en spellingonderwijs op school. Daarnaast kunnen we ons nog beter richten op de kinderen die echt zorg nodig hebben. Als het onderwijs en de zorg goed op elkaar zijn afgestemd, kunnen we deze werkwijze loslaten en terug naar het oorspronkelijke model: starten met onderzoek en indien nodig behandelen.

De gemeente Vijfheerenlanden is van mening dat het onderwijs en de zorg versterkt kunnen worden zodat alleen kinderen die het écht nodig hebben voor dyslexie behandeld worden. Zodoende zijn we met Marant Behandelpraktijk overeen gekomen een pilot Innovatieve dyslexiezorg aan te bieden. Een nieuwe werkwijze onder de naam IDEE.

Onderwijs Zorg Arrangement

Alle kinderen hebben recht op onderwijs en sommigen hebben daarbij extra ondersteuning nodig. De gemeente is verantwoordelijk voor de hulp en zorg aan kinderen (en hun ouders) bij alle denkbare opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen. De onderwijssector (scholen, besturen en samenwerkingsverbanden) is verantwoordelijk voor passend onderwijs. Voor enkele leerlingen kan zonder extra hulp geen passende onderwijsplek worden gevonden. De ondersteuning die op school kan worden geboden is voor hen niet voldoende en/of zij kunnen zonder zorg niet naar school. Gemeente en onderwijs kunnen dan beslissen een gezamenlijk onderwijs-zorgarrangement (OZA) te bieden. Kenmerkend is een integraal aanbod van onderwijs en zorg.

Definitie OZA: Een onderwijs-zorgarrangement (OZA) is een integrale samenwerking rondom kind en ouders tussen onderwijs, jeugdhulp en/of zorg. Deze samenwerking komt tot stand als kinderen naast ondersteuning in het (speciaal) onderwijs ook jeugdhulp en/of zorg nodig hebben en gebeurt op basis van één gezin, één kind, één plan en één regisseur. OZA's zijn er zowel in het regulier als het speciaal onderwijs en kunnen rondom een individueel kind, maar ook voor groepen kinderen worden georganiseerd. Nederlands Jeugd Instituut, 2018

Een OZA kan vijf hoofddoelen hebben, die hieronder worden toegelicht.

DOEL OZA	OMSCHRIJVING
Terugleiden	Uitgevallen kinderen terug in het onderwijs krijgen vanuit een tijdelijke voorziening.
Opbouwen	Onderwijsdeelname geleidelijk opbouwen. Voor kinderen die nooit of niet langdurig op school hebben gezeten.
Versterken	Kinderen binnen het onderwijs goed laten functioneren, in de bestaande setting. Ondersteuning vindt plaats binnen de klas en soms deels ook buiten de klas.
Aanpassen	De onderwijsleersituatie structureel aanpassen. Jeugdhulp en onderwijs samen verantwoordelijk. Denk aan een aparte auti-klas of structuurgroep.
Doorleiden	Ondersteuning bij breukvlakken in de schoolloopbaan en de overgang naar werk. Denk o.a. aan begeleiding van jeugdhulp bij dagbesteding, stages en/of doorleiding naar arbeid.

Voor elke OZA bekijken we vooraf wat de belangrijkste doelen zijn.

SBO De Brug Vianen

Kinderen met ernstige gedragsproblematiek en/of ontwikkelingsachterstanden die als gevolg daarvan jeugdzorg nodig hebben, krijgen dit direct op school middels een integraal behandelplan in combinatie met gezinsondersteuning en diagnostisch onderzoek. Het betreft speciaal onderwijs in samenwerking met Youké (pedagogisch medewerker, gezinsbegeleider). Deze zorg op school is voor kinderen in de leeftijd van 4 tot 7 jaar oud. Er zitten ongeveer 10 kinderen in de groep. Het doel is om kinderen met ernstige gedragsproblematiek en/of ontwikkelingsachterstanden op het gebied van cognitie, sociaal gedrag, emotie en taal die als gevolg daarvan jeugdhulp vanuit de gemeente nodig hebben, dit direct in de school te bieden in een integraal behandelplan met zo nodig gezinsondersteuning en diagnose. Zeer recent is de gemeente met samenwerkingsverband Profi Pendi overeen gekomen dat er ook een reguliere groep 1-2 komt. Zo kunnen kinderen gemakkelijk uitstromen vanuit de OZA zonder direct naar een andere school te hoeven.

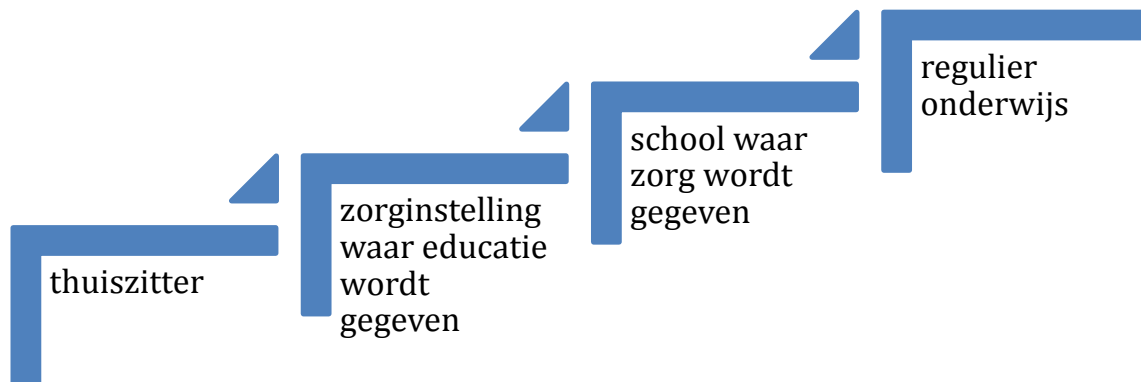
Voorschools OZA Leerdam (peuterplus)

In Leerdam wordt gekeken naar een mogelijke opstart van een voorschools OZA. Peuterplus wil 'passende kinderopvang' zoals we ook passend onderwijs kennen. Hier kan per kind gekeken worden wat nodig is. Bijvoorbeeld ambulante begeleiding op de groep, het ondersteunen van ouders of meer specialistische hulp zoals de peuterplus groep. De peuterplus groep staat niet op zichzelf maar heeft dagelijks

samenwerking met de reguliere peuterspeelgroep. Zo kunnen de kinderen van de peuterplusgroep gezamenlijke activiteiten doen met de reguliere peuterspeelgroep maar zijn er ook activiteiten met alleen de peuterplus kinderen. We zijn in overleg met Driegang en de basisscholen over dit initiatief.

Passend aanbod staat bij de gemeente Vijfheerenlanden voorop. Iedereen mag op zijn eigen manier meedoen in het reguliere aanbod. Ook kinderen op school willen we zoveel mogelijk regulier basisonderwijs bieden, eventueel met ondersteuning. Daarnaast prefereren we een individueel OZA (binnen regulier onderwijs) boven een collectief OZA.

Figuur 1. maatwerk t.b.v. onderwijs

De gemeente Vijfheerenlanden wil, in samenwerking met de samenwerkingsverbanden, meedenken en experimenteren met nieuwe initiatieven. Geen kind zou thuis moeten zitten, we willen daarom als gemeente toewerken naar geen thuiszitters. Dit willen we proberen te realiseren door niet alleen jeugdhulp op school te realiseren maar ook elders onderwijs te geven. Daarom willen we een pilot starten waarbij onderwijs op een zorgboerderij geboden wordt, dit wordt verder onderzocht. Uitgangspunt is: wanneer een kind op school zit, sluit jeugdhulp aan op onderwijs. Wanneer een kind in een zorgomgeving zit, sluit educatie aan op de jeugdhulp.

Educatie op zorgboerderij, OZA Hei- en Boeicop

Hiervoor zijn de eerste contacten gelegd met een zorgboerderij. Het idee is dat zij onderwijs geven wanneer kinderen niet in een schoolomgeving les kunnen krijgen. Normaal gesproken zouden ze dan 'thuiszitter' zijn. Het feit dat een kind niet op school zit, wil echter niet zeggen dat deze niet leerbaar is. We willen hier een reguliere basisschool naast zetten zodat doorstroming naar regulier basisonderwijs een optie blijft. De reguliere basisschool blijft betrokken bij de educatieve voortgang van het kind. Hierover, en over de haalbaarheid, willen we graag het

gesprek met de samenwerkingsverbanden aangaan. Tevens wordt contact gelegd met ZonMW voor kennisverbreding.

Educatie op zorgboerderij Huiberthoeve

Hoofdstuk 4. Onderwijs - Arbeidsmarkt

De thema's vervolgonderwijs en arbeidsparticipatie horen ook bij een brede kijk op het onderwijs. Het betreft dan de overgang van voortgezet onderwijs naar vervolgonderwijs en de arbeidsmarkt.

Aanpak Thuiszitters

Gemeenten en onderwijs treffen elkaar op het gebied van Thuiszitters. Met het Landelijk Thuiszitterspact zijn er afspraken gemaakt over de samenwerking hieromtrent. Het gaat dan onder andere om afstemming over geregistreerde thuiszitters en afstemming in de wijze van registratie en oplossingen voor de thuiszitters. In sommige gevallen lukt het niet om, zelfs niet met deze samenwerking, een geschikte plek te vinden voor een kind binnen de jeugdhulp of het onderwijs. De inzet die wordt gepleegd heeft dan niet de juiste effecten en er blijven hobbels bestaan om het kind ergens te plaatsen waar het zich maximaal naar behoren kan ontwikkelen. We zoeken samen met het onderwijs naar oplossingen om in zulke gevallen de impasse rondom het kind te doorbreken en het kind een passende plaats te bieden. De ambitie is dat elke jongere een plaats heeft in het onderwijs, werk heeft of een arrangement, met als doel dat elke jongere gekwalificeerd is voor de arbeidsmarkt.

Jongerenloket Vijfheerenlanden

De gemeente Vijfheerenlanden staat voor een keuze voor het vormgeven van een sluitende aanpak voor jongeren met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt in 2020. Het gaat er om deze jongeren in beeld te krijgen, in beeld te houden en te ondersteunen waar zij dat nodig hebben. Voorheen was er sprake van een tweetal verschillende methodes.

In de voormalige gemeente Leerdam en Zederik werd invulling gegeven aan een sluitende aanpak door middel van de matchmaker aanpak van Avres. In Vianen werd aan een sluitende aanpak invulling gegeven met een jongerenloket in Nieuwegein in combinatie met lokale activiteiten. Met het Jongerenloket Vijfheerenlanden (fysiek gevestigd in Sociaal Lokaal Leerdam) worden beide methodes gecombineerd.

Het doel van de sluitende aanpak is dat zoveel mogelijk jongeren zich kunnen ontwikkelen tot hun maximale niveau en te zorgen dat zij een ontwikkelpad kiezen en daarbij de juiste ondersteuning krijgen. De sluitende aanpak jongeren concentreert zich op vijf doelgroepen:

1. Jongeren van 12 tot 23 jaar die het lopende schooljaar van school zijn gegaan zonder startkwalificatie. Een startkwalificatie is een havo of vwo diploma of minimaal een mbo-2 diploma.
2. Jongeren van 16 tot 23 jaar die in voorgaande schooljaren zonder startkwalificatie het onderwijs hebben verlaten en onvoldoende inkomen hebben om zelfredzaam te zijn.
3. Jongeren in een kwetsbare positie 18-23 jaar mét startkwalificatie
4. Jongeren 23-27 jaar zonder én met startkwalificatie met een ondersteuningsvraag op onderwijs, werk en/of inkomen.

5. Uitstroom pro, vso en entree onderwijs naar arbeidsmarkt: alle schoolverlaters van het lopende schooljaar die de overstap gaan maken naar vervolgonderwijs en/of de arbeidsmarkt.

Avres en het RMC zijn met de gemeente in overleg gegaan over de nieuwe praktijk in 2020. Inmiddels is besloten tot een eigen jongerenloket in Vijfheerenlanden. Dit jongerenloket wordt in het eerste kwartaal van 2020 gerealiseerd.

Pilot IMC in De Hagen

De Stichting IMC Weekendschool stelt zich ten doel dat jongeren van alle sociale klassen en van alle schoolniveaus zo worden opgeleid dat ze na hun schooltijd hun rol in het maatschappelijk leven kunnen innemen. De weekendschool richt zich primair op kinderen in achterstandswijken. Zij worden door het programma IMC in een vroeg stadium voorbereid op wat voor hen passend werk kan zijn en hoe zij zich in dat verband verder kunnen ontwikkelen. Enthousiaste professionals zijn dan bij uitstek geschikt om deze leerlingen te boeien en te motiveren. De lessen worden praktisch en met tal van praktijkvoorbeelden ingestoken. Gedurende twee schooljaren wordt door IMC op een school een programma van aanvullend onderwijs geboden in nauwe samenwerking met de school en gastdocenten. Het IMC programma vormt daarmee een aanvulling op het reguliere basisonderwijs waar de nadruk vooral op de reguliere schoolvakken ligt. In 2020 is in wijk De Hagen voor in eerste instantie een periode van twee jaren gestart met de pilot. De evaluatie van deze pilot is bepalend voor de voortgang en uitbreiding van het programma. De pilot IMC wordt gefinancierd vanuit de OAB middelen.

"Ik gebruik IMC Basis altijd als voorbeeld wanneer het gaat over het creëren van gelijke kansen in het onderwijs."

Ria Westendorp, directeur
primair onderwijs van het
Ministerie van OCW

Maatschappelijke stage

Een maatschappelijke stage houdt in dat scholieren vrijwilligerswerk doen als onderdeel van het onderwijsprogramma, in plaats van de gebruikelijke lessen te volgen. Het biedt scholieren de mogelijkheid om tijdens hun schooltijd kennis te maken met de samenleving. De MaS bemiddeling- en ondersteuningsstructuur wordt gerealiseerd door Stichting Pulse en VrijwilligersHuis Nieuwegein gezamenlijk. Hierin trekken we op met Nieuwegein en IJsselstein. Alleen de leerlingen van het Oosterlicht College maken gebruik van dit aanbod. Het Heerenlanden College heeft afgezien van het aanbod.

Maatschappelijke diensttijd - MDT

Tijdens de maatschappelijke diensttijd (MDT) doen jongeren van 15-27 jaar voor 24 uur per week nieuwe ervaringen op. De groep bestaat uit jongeren die enthousiast zijn, van elkaar willen leren en kennis met elkaar willen delen. Het maakt niet uit wat je opleiding is, of je een diploma hebt of wat je situatie is. Jongeren gaan voor zichzelf en samen met andere jongeren aan de slag om hun talenten te ontdekken en bij te dragen aan een betrokken samenleving. Daarbij ontvangen ze persoonlijke begeleiding. Dit kan jongeren helpen bij een keuze voor een studie of baan. Vanuit de eerste subsidieronde (voor gemeenten) van het Actieprogramma Maatschappelijke Diensttijd van het Rijk hebben we subsidie ontvangen. Dit geeft ons de kans te experimenteren met de inrichting van de maatschappelijke diensttijd.

Nieuwsflits MDT

Beste lezers,

De 1^e groep van MDT is bijna halverwege! Van de 7 helden die deze ontdekkingsreis gestart zijn in oktober, zijn er 5 nog aan het reizen in de wereld van 'Wie ben ik, wat kan ik en wat wil ik?' 'Snuffelstages' en 'Maatschappelijke impact'. We informeren je graag hoe het gaat met MDT en wat we zoal meegemaakt hebben. Er is zoveel te vertellen!

Inspiratiebezoeken

De jongeren hebben inspiratiebezoeken afgelegd. Monique Schwinkels van 'het Glasmuseum' en Anita Hoogeveen van Sportschool 'Hart for her' hebben gepassioneerd de jongeren meegenomen in de wereld van kunst, subsidies, workshops geven, sport, ondernemerschap en hoe je met vallen en opstaan je eigen pad moet volgen. En niet alleen maar luisteren. Dat was zweeten op de sporttoestellen en focussen in de workshop glasstegel maken! Tijdens de bezoeken zie je gelijk wie 'aan' gaat en op welke onderwerpen. Hele waardevolle info als je onderzoekt wat je leuk vindt.

Spannend!

Verder wordt door uiteenlopende oefeningen, trainingen en activiteiten het beeld van wie ze zelf zijn steeds duidelijker. Met een rijk gevuld Persoonlijke profiel waarin staat verzameld wie ze zijn, wat ze goed kunnen, wat hun kernwaarden zijn en welke beroepen ze interessant lijken, speeddaten ze met matchmakers. Dit zijn ambassadeurs van MDT uit profit en non-profit sector die de jongeren koppelen aan snuffelstages. Super spannend om jezelf te presenteren bij iemand die je niet kent. Extra tof als er een match wordt gemaakt met een toffe plek waar je mag gaan snuffelen! Op eigen verzoek maakten de jongeren als voorbereiding een super mooie CV

Proosten!

22 november was de Kick-off. Een feestje om de eerste fase, de groepsfase, van MDT af te ronden. Dé start van het individuele stuk, waarbij ieder een eigen MDT-pad gaat volgen. Op dit feestje presenteerden ze zelf aan hun trotse ouders, geliefden en anderen wat ze allemaal gedaan en geleerd hebben. Een middag met veel gelach en af en toe een brok in de keel. Met lieve woorden van ouders en de begeleiders hebben we met z'n allen getoast op een mooi vervolg van MDT. Successen viëren is super belangrijk. Ieder stapje, al is het voor je gevoel iets kleins, is een succes! Dat is belangrijk voor de jongeren als ze (al een tijdje) zoekend zijn.

